

שבת דף צו

אמר רבא, חמש מדות בכלי חרס :

מחלוקת אמוראים בשיעור להכשרת זרעים – באיזה גודל נקב נגיד שזה כבר לא יכול לקבל טומאה כי נחשב כמחובר	לעניין מה שבתוכו (עציץ נקוב) האם נחשב כמחובר (ואינו כשר לקבל טומאה) או כתלוש (ומוכשר לקבל טומאה אם נופל עליו אחד מז' משקיין)	לעניין הכלי עצמו – האם נחשב כלי או לא שיהיה מוכשר לקבל טומאה	גודל הנקב
		טהור מלטמא גיסטרא ועדיין כלי הוא לקדש בו מי חטאת	ניקב כמוציא משקה
	ועדיין כלי הוא להכשיר בו זרעים	טהור מלקדש בו מי חטאת	ניקב ככונס משקה
דעה אחת (הממעט)	טהור מלהכשיר בו זרעים	ועדיין כלי הוא לקבל בו זיתים	ניקב כשורש קטן
		טהור מלקבל בו זיתים ועדיין כלי הוא לקבל בו רימונים	ניקב כמוציא זיתים
דעה שנייה (המרבה)	טהור מכלום	טהור מכלום ואם הוקף צמיד פתיל - עד שיפחת רובו	ניקב כמוציא רימונים

קושי : אמר רב אסי : שמעתי כלי חרס שיעורו כמוציא רימון.
תירוץ : אמר ליה רבא : שמא לא שמעת אלא במוקף צמיד פתיל. (שכוונת רב אסי זה שכלי עם נקב כגודל רימון לא יציל את מה שבתוך הכלי כשמוקף צמיד פתיל)
קושי : והא רבא הוא דאמר מוקף צמיד פתיל עד שיפחת רובו! (ולא נקב בגודל רימון!)

תירוץ : לא קשיא, הא - ברברבי והא - בזוטרי. (2 פירושים הפוכים – רש"י ותוס')

1. רש"י – צמיד פתיל מציל על שיפחת רובו מדובר בכלי גדול. אבל בכלי קטן, נקב בגודל רימון מבטל את זה משם כלי
2. תוס' – כלי קטן=כלי שרובו פחות מגודל רימון ואם כן בכלי כזה אפילו אם נפחת רובו (פחות מרימון) הטומאה נכנסת לכלי דרך הנקב – אבל בכלי גדול, נקב כגודל רימון כבר מספיק גדול לטומאה להיכנס (אפילו שזה לא רובו)